

6. évfolyom. SZELEI BALÁZSNÉ

6. évfolyam IDEJE: 1976.

TART: NÉPI GYŰJTEMÉNYEK

35 lap

Földrajzi mutató: SZANTÓD - SOROS.

Szakmutató: XX, 6.

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁRROMÁS

ÁTVEVETVE AZ EGYSÉGES LTK. 3541-es TÉTELE ALÓL

P.

.....

S z e m é l y i l a p

az Országos Néprajzi és Nyelvjárási Gyűjtőpályázatra beküldött pályamunkához

A pályázó neve és foglalkozása /tanulóknál osztálya/:

Sekei Balázsné n. Pinter Anna ltb.

Tanulóknál az iskola neve és címe:

A beküldött pályamunka címe:

Népi gyűjtés

A gyűjtés helye /helység, megye/, ideje és egyéb körülményei: ¹1973-1976-ig

Szentend. Somogy megye Basilypis-től hon is utarások

A pályamunkákban feldolgozott témakörben o l v a s o t t irodalmi forrásmunkák:

A pályamunkában f e l h a s z n á l t irodalmi forrásmunkák /amennyiben a pályamunkában nincsenek feltüntetve/:

Az adatközlők /akiktől a pályázó az anyagot gyűjtötte/ személyi adatai /név, életkor, foglalkozás, lakóhely/, amennyiben a pályamunkában nincsenek feltüntetve: *Idős, volt földműves, pásztor is munkások.*

Résztvett-e a benyújtott pályamunka valamilyen más /járási, tudományos diákköri, diáknapi, iskolai stb./ pályázaton? Ha igen, melyiken és milyen eredménnyel?

A pályázó további gyűjtési /pályázati/ tervei: *Gyógyfűvek, gyógykezelés, gyógyfürdők, szedelmek, babonák gyűjtése. Továbbá, fűves betyárok a Dunántúlon a gyűjtés megírása*

Milyen központilag szervezett kérdőíves adatgyűjtésben vett részt a folyó évben? /Pl. a Néprajzi Múzeum országos gyűjtőhálózatának kérdőívei /Pályázati kérdőívek/; Magyar Néphit Topográfia; járási vagy megyei földrajzinév gyűjtése/

M. S. A. által kibocsátott, Fertőszentmiklós és környéke körülmények a kérdőív és a megyei Somogy Néprajzi és nyelvgyűjtés a ívek kiállítására

Kelt: *Szentend. 1976. júl. 29.*

Aláírás: *Sekei Balázsné*

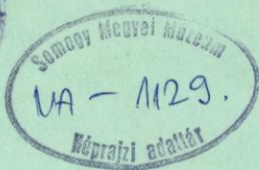
Pontos lakcíme: *8522 Szentend-Somos*

Hárta n. 5. Somogy m.

Esetleges szünidei cím:

Jegyzet: ¹ pl. a rajzok, fényképek elkészítésében közreműködött segítő-társ megnevezése; annak feltüntetése, hogy a pályamű eredetileg szakdolgozatnak készült, hogy a gyűjtőterület a pályázónak szülőfaluja; kitől kapott a pályázó szakmai segítséget; szakköri pályamunkánál a gyűjtésben résztvett tanulók megnevezése.

3541

~~1/45/60~~
F 320-40 Hirtik's

Pályázat

Beli Balázsé

Sántód-Soms

1876

Néprajzi gyűjtemény!

Pályázat!

A XXIV. Országos Niprajci
és Nyelvjárási Pályázatra!
1976.

Nipisgyőgyászat!

Gyűjtőtle:

Szeli Balázsné

8622 Sántód - Somos

Hársfa u. 5 sz.

Somogy megye.

Népi gyógyászat!

Sok-sok idő pergett le az élet
homokórájában, míg a hörcsög meg-
szokta azt, hogy bajával, betegsé-
gével orvoshoz menjen segítségért.

Sajátmagam is bevittem még
olyan nyolcvan éves orvosomat, aki
azt mondta, hogy "őtet bizony még
orvos nemlétta soha, is önként ha
lehellene vethörnic egy orvos életét,
a nem ismét hi!"

Hova a hírdíszemre, hogy hogyan
lehetne ez?, a sokott feleletet
adta:

"Tübe, fába hagyta Tóten az
orvoságot, sok ismerni kell őket!"

Elhatároztam, hogy egyszer önmé-
gyűjtőm ereket a gyögyerejű nő-
vényeket, eslekedteket is lejegyzem
az utókor számára.

A népi gyógyászathoz, sok népi
babona is tartozik, ezért nemcsak
a népi gyógyításról, de a velejáró
babonákról is írok egyben.

*

*

*

A régi öregem sok nyersgyümölcsöt is sok aludtkéjűt, rántott levest, fohagymát, vöröshagymát fogyasztottak.

80-90 éves írték meg arról, hogy orvos látta volna őket.

A hársütésű keményet is sok harmadnapos korában kezdtek el fogyasztani. Bort, három éveset.

Jól kellett, hogy ismerjék a napi gyógyászatot, mert az országban híres orvos sem volt, sem kórház, mint manapság.

Óthon születtek, óthon haltak meg. Aratás előtt gyümölcsöt nem ettek, a régi kolera járványok pusztításai után.

Tálm gyökəri szedték volt a sültök, sültkrumpli, is az aszalt gyümölcsök.

Izértük este sokáig tűnni üldögetni a letisztult levegőn, is sokáig albriszgettele nyugodtan.

Sam sülszigorau nem lelkeselek, sam sülszigorau nem bánkodtak semmiin.

*

*

*

Aréreg, homloküreng megfárasnál!

1) Száraz görölisek; parárföli
hajolva, ill. befűtött kályha föli.

2) Görölisek; sikkfüvirág företivel,
vagy hejjeiba fött burgonya föli
hajolva, pohórcsal letakarva
görölmi is rössen leiseadni!

Hjale, rój kirepedésnél!

Disznóssírral kenték be.

Hipás szemet; kamilla teával
mosogatták.

Kanyarónál; nyerstojást tettek
a gyermek fürdővizébe is azral
mosogatták szappan nélkül.

Sabestestü gyermeket; szintén
nyerstojásos vízbe fürdették.

Hogq kövir is seip legyen;
a láfogató tojást dugott a
kisbaba rektijébe.

Helises gyermeket; korpá
fürdőbe fürdőtötték. Egy ötre
marik korpá företit belisűrték

útkaróvisű ruhán keresztül a
fürdővizibe.

Pattanásos testriort; szintén
korpafőzet levél mosogatták.

Szömjöség ellen; ritű sóskát
rágtak a mellei munkások,
szőlőbajuszt, a szőlőmunkások.

Szülőasszonyal; selyi vödört
rágtak föl, hogy könnyebben
szüljön.

Meleg lábfürdők is gyorsítják
a szülést.

Egyes vidékeken úresüvegle
is figyelmeztet a vajudóval, hogy a
fájások özpontomuljanak, a
szülés gyorsítására.

Női vaj ellenülise, ellenőre;
hogy Nagyboldogasszony, Kiszasszony
is szent István napján nemessen!

Álmatlanság ellen; mákgubó
főzetit, kenyérbillel ömregyűva
vagy öszeregyva, egy kis tiszta
rongyba bekötve, a gyermek szájába
dugták, vagy tónak fürve kanál-

6.
lal adták be neki.

Erős vérzésnél; vadgyöngyöt
főttek a fiatalasszonyok, annak
levét itatták vele.

Sereselve sebre, vérzés állí-
tására használták.

Hisszék sebre; fabról meszet
kapartak le, is azt kötötték a sebre.

Ha a spermák az orrot betörték;
szintén faból lekaptak meszet
örözték rá, vagy ha oroldgálások
elcsúsztak is a tirdit lehozesolta is.

Kelisekre; lapulevelet kötötték,
ami megszórt, kiszecelt; vagy
lemmaglisztet megfőttek is míg
melegen, tiszta ruhadarabra
kenve kötötték a kelisre.

Használták még az ösretört
vöröshagymát, magkovással
keverve, piéi vízzel, szintén egy-
egy kis rongydarabkára kenve,
rákötve a kelisre.

Ekeimát; savóval mosogatták.

Hólyagos ekeimánál; szappant

nem volt szabad használni is a kenyér, tisztafiliktől, jódaralig tartózkodni kellett.

Fajletlen spermeket; nyers tojással etettek is sok aludtfejet adtak neki.

Fogfájásnál; szeszfűszert tettek a jukas fogba.

Használta még koromseppet, vagy a papból kiert sönjénnel is próbálták kiöltni a fájós fogat.

Ha seip akart lenni a nő; fahamut tett egy fa kád asóvibe, is abból mosakodott.

Ha szíros volt a bőre; beürines vízzel tömülgette le, kevés illatoztóval mosogatta.

Ha száraz volt a bőre; napraforgó olajjal kenté be esténként.

Ösütlő barna haját; diófalevél förtébe mosták.

Szöke haját; aranyesső, vagy kamillás vízbe ar-ar seikfűvirág, vagy vöröshagymahaj förtét lesürve használták.

Szeplő ellen; friss uborka leve-
szel is annak a levél moro-
gatók, a leőrös nélkül kifelűnd-
tek a napra. Egyszerű leborvulós
elhálványított a seplőket.

Termélesöt elmulasztotta; elmul-
asztotta a gyanta, orblimát oldat-
ba, is rácsöppentve, lehötve.

Tyúkszemeket; elkeresztelték az-
sal a malonnabírral, amit az
illető evett, háromszor keresztet
alatta megkenve is mondva;
"Tűnj el az Istennek, Fiúnak,
szentlélek Istennek nevében!"

Aután, keresztcsurgósba állíták,
vagy behunyt szemmel, hogy ne-
lássák hozzá esik, eldobták.

Mire az elpusztult, a Tyúkszem
is elmult.

Tiszták vakondok vírével, vagy
pocoktúrás földjével is bekenni
háromszor keresztalakra.

Flajmulló ellen; tisztasággal
dörzsölték be a fejüket, vagy
víz pülínkével is lehötötték.

Ha hosszú haját akartak; a
haj végét petróleumos kőrrel dörzsöl-
ték be.

Fejtű ellen; szintén használták a petróleumot, vagy mivel a petróleum felmarta a fejtűt, avas disznóssírral kenték be az egész fejt is igazakira szorosan leköttették. Másnap erős lúgos vízzel lemosták is leöblítették. Sűrű fisúval kifisültgették gyakran, még alnem múlt.

Kopaszág ellen; diamma só-sószesével gyakran bedörzsölték. Vöröshagymaleve, kevés vízzel ömkeverve, szintén vörösi a hajtövekhez is a hajszálak újra kinőვისit elősegíti.

Még rögzebben tyúktrágyával dörzsölték be a tífus, vagy másbetegséggel elment haj visszanyerésére a kopasz fejt.

Püder helyett; rüst apróra, egészen porra törték is azt használták a lányok.

Kopasz fejt: bojtörján gyökérből főzött lével kell, gyakran mosogatni, is a haj újra kinő!

Fagyásnál; orálisit fagygyúval ömkeverve, a fagyos testre

borogatva használták.

Sárgaságot; így gyógyították, hogy sárgavirágból kororint fontak és kilencnapig a füstre akasztották. Ehhez hajnalba a beteg háromszor átkujtatták rajta végig, fejétől-talpáig. Ehhez nagyon korán reggel elvittek egy felfeli (iszakra) folyó partához is beledobták, az elvitte a sárgaságot.

Szülmi; ezek feneketlen széken, ülve volt szabad.

Állapotos asszonyok; lángot, tüzet némi nem volt szabad, nehogy a gyermek foltos arcú legyen.

Terhesnek kötélynélkül járni nem szabad, mert a „sejasszonyok” (borzokányok) megrontják is az ijárlott nyílajkú lesse.

Ha a terhes meszibe, reszet alá ül; az ijárlótnak félrehúzódik a nyaka vagy a vája.

Jörságot; sünával, szalmával, kalappal gyógyították, de ereket

karácsony éjtelére a karácsonyfa alá tették.

A napiroptist; irós vajjal kenték be.

Egykori fejfájást: gyenge lársárt, fokhagymaevissel gyógyították.

Tüdőbetegséget: meggyógyította, ha a beteg svassoralomát reggelizett állandóan, fokhagymával. Régebben kutyatejt, vagy keskeny tejet fogyasztottak a tüdőbeteggel gyógyulásuk érdekében.

Höhögést; igetett rukorral, vagy igetett rukorba piritott vöröshagymával, télenül kisítve gyógyították. Fehér retek is mész is jó.

Pametekü tea, szintén höhögés elleni gyógyszer, valamint, az idesszőkür tea fogyasztása is.

Influenzás; megfázásnál, a fejt, forró krumplici fölött gördölték.

Ótvázat; savóval mosogatták. Használ a napraforgó olaj is, meg a vajba piritott dióval is.

Hasgöresölenil: meleg fedő borogatás a hasra.

Gyakori fejfőresőknél; farkas-
almát rakni a beteg párnája
közül.

Legye ellen a beteg orrája
ablakába; ricinusból növénygt
tegyünk. Nem mehet be a legye.

Nagyobb sebeket; timsó's vízzel
mosogatni.

Vasfőresőknél; puresim, ar-ar
porfű tea.

Hólyag gyulladással; alubról
felgőzölis. A beteg két sük
közé ül, vagyis két sük belső-
szélire. Szívott lábai közé
egy sámlira forró téglat, vagy
kővet tesznek, amire borcetet
csapagtunk. Ennek fölbráló
gőze gyógyító hatása.

Vaszkövek; elhajtja a
fiatal, tisznapon belüli sör ivása.

Epe főresők ellen; reggelente
égyomorra, egy kis diannásüvegnyi
ítolajat kell meginni.

* Gyomordagánatot elmulasztja!

műtét nélkül teljesen, ha a beteg naponta annyi kört beföltet fogaszt, amennyit csak elbir.

* Gyomor is billajoknál;

minden este egy evőkanálnyi lekvár, vagy gyümölcsíz, vagy aszaltgyümölcs fogyasztása használ.

Torokfájásnál; meleg sósvízzel gargarizálni.

Nehéz légzésnél; Fenyőfa sejt, ill szőret belilegermi.

Reményes látfájásnál; jól befűtötték a kemencét is mellé ültetik a beteget, míg csak nem szakadt belőle a víz.

Darékfájáskor; meleg só, mely korpát raklak rá.

Lábfájásnál; ásvassalánnal verdestik a beteg riszt.

Trület betegnek; jót tett, a méhsziszis

Hiszbabára szemveris ellen:

fehér gyöngyből markótöt tettele, de a fehér gyöngyök köze, sogysem piros gyöngyöt is fűrték.

Betegség elhárítására: egy szép pirosalmát kitétele a keresztútra vagyis olyan helyre, ahol kit utca keresztjén egymást, de elöb a beteg testét, megkente vele.

Éhi megfalta is felvette, átvette a betegséget is.

Vízibetegség esetén: használt a betegnek, ha gyakran evett sülttököt.

Csúrosnak; mely keményebb kellett belője is ott ki isradni.

Néma gyermeknek; szenteltek virág fűrdetik imádkozva is körben állandóan kérik, hogy mondja: ki „Mária!”

Shibe bejulladt a pálinka!; viacelletet öntöllel, hogy eloltsa.

Gilistás gyermeknek; fokhagymát adtak neki, mert a gilista nem szereti a fokhagymát. Főve, vagy spiritust keve is jó.

Gilista elhajtása; reggeli helyett a gyermeknek éhgyomorral

piritott tölmagot kellett enni, is
kissőbb, savanyú káposztát.

Után ijjes edényre ültették
amibe ides meleg tejet öntöttek
párolgani. Ez kiíratta a gyermekből
a gilisztát.

Fehely, ho. stiniosprólet; rári-
tott lilium sirmot, vagy levelet
tettek rá, lehetőleg úrnapi sátor-
ból valót.

* Érsükületnél. binulárnál:
ingoványos helyről, malagszerű
növényt „feketerigó gyökeret”
szedtek is megfősték. Annak a
levélbe kellett ártatgatni a beteg
testrészét, vagy borogatták vele.

Hörwinyűnél; varfa, sülfa
kürge, liza, megfőve. Ebbe fü-
rösztöttek a beteget.

Tomereften fehélyélet; porok-
nével gyógyították, úgy, hogy el-
keresztelték vele.

Szükszemel, lópattóval ke-
csettették el.

Nálháat gyögyit; ha az orvok
pálinkás vattát dugnak fel
pár percre.

Gyógyeséget; a fekete retek
levesével is mézzel keverve,
naponta többször fogyasztása
gyógyit.

Csontokat erősít; az aludtkő
gyakori wise.

Gyenge vérkeringégy fogint;
sóbamörtöt vés rongydarabbal
kell dörzsölgetni.

Láppadtszinű gyermeknek,
art mondják; "barnakenyér,
fűér rá, a legjobb pirostitó!"
Nagyköt ivott rá is raporodott
a vire.

Vérrengégynek is roptatónak;
Reggelre mindig friss rántott.
levest kellett enni, vire is teje
raporodására.

Lúdtalpas fűjös lábokat;
erősen masirosgatták este -

ként is rendeljött.

Érendőren megbetegedést;

síntin masirozással gyógyították.

Szívbetegségek; sok türot is sülttököt kellett enni, is meggygyultak. Krumplicukor fogyasztása is jó.

Fidegbinulirokmal, érszűkületnél; sok babfőreléket, vörskemeyret kellett enni.

Fidegglalisonál; kilemeszál pelyhet vagy tollat vettek a kezükbe, is albesztették vele a betegséget, arátna a szilbe mit vesztették, hogy elfújja a bajt.

A szembe ha oitka pattan; vagy megsírít; vorelt krumplicival kell borogatni, az használ.

Eres beteg lábakra; piócát raktak, hogy kiszívja a bajt.

Virtódulást az agyba;

nyakra rakott piócával gyógyították.

Sípallal; vorelt tormát ragoltattak.

Várorejtőgyűjtemény: este az
almába sok apró vasszöglet
szúrtak. Másnap hitványozottak
belőle, is azt az almát adták
enni reggeli ételt.

Tüdőgyulladásrost: melegvízbe
megfürdették, de nagy, hogy mindig
melegvizet öntöztek hozzá.

Utánna lefekdték is nagyon
ki-irrasztották.

* Asztmás betegnek: meleg víz-
rel mosogatták a hátát, után-
na hirtelen hideggel, majd
ismét meleggel. A hő váltakozá-
sa, fölérakodott a tüdőre le-
rakódás is megszakadt az
asztmától.

Tüdőgyulladásnál: megeszítel-
ték a gyümölcs felfűtött helyét,
mert leginkább a hurat okozta,
is gyakran lemosogatták kamillás
teával.

Lébizsradás ellen: gyakori
hideg kútvízbe ártatgatni,
mosogatni.

Dagadt lábakkal: csalánval verdestik.

Liofóziósnál: sok túrot is idessiget enni.

Eukhorbajnál: kukoricaszegem-
szó ivása használ.

Trepöt: uborkalével, vagy
citrom levével mosogatni is
a nappal megszáritani.

Sárga fogakkal: sóval dör-
szöltik fehérre.

* Turkes állandó hányását;
ismulasztották úgy, hogy a
gyomorra, gyakran raktak hi-
degvires ruhát, főleg hányási
rohamsoknál. Lassan, gyakran
is keveset ettek vele is naponta
háromszor vizig lemaszították,
főleg a víztagokat, ami az
eréket megalmassa tette.

Gyakori szédüléssel; fekete
setek, méz, nyerstojás, cukor
vöröslőz gyógyit.

Reumás testre, csontokra;
 result formát borogatás.

Elkeresztelésnél: háromszor
 mondják: "Orlason el a Týn, Orlason el a Fin, Orlason el a
 keblilek Isten!" miközben
 háromszor keresztalakat rajzol-
 nak az elkeresztelendő bájra,
 betek testre.

Erőtlen embernek: reggelente
 egy kupica pálinkát kellett meg-
 inni.

Megrontott síró gyermek: fürdő-
 víztől a robogató sarokvarára
 vagy az ajtó mögé öntöttek,
 rontás ellen.

Rontás ellen: a gyermek pajá-
 ja alá fokhagyma gerendét,
 a pajára olvasót tettek.

Régi vesébajoknál: kanna-
 mosófű teát, vagyis merei rsír-
 ó főzetit itattak a beteggel.

Szilgőresnél, szikrekedésnél:
 csiros pitecselvény gyökeret, vagy
 kisdarab meggygyerűt szappant

duztale fel a végülbe.

Turkesnek kútszilire, vagy földre
ülni nem szabad; mert a gyermekek
öröngös, nyálas, vagy talajos lesz.

Fülfájásnál; dunsztelőtést tettek
a fülre.

Rossz halláskor; körörsza levet
kell csipegetni bele.

Ha hangya megy a fülbe;
magasról önteni vizet a fülbe,
míg csak kinnem hozza a víz.

Elnyomorodó- vögtagokat;
mezevedő nyakat; ihnyóllal
meghurogatni gyakran.

Égést, fagyást; halssírral
bekenni.

Gyomorrontáskor; forralt
vizet, teát inni. Tejes itelt nem,
kisebb pépes itelt, csak a har-
madik nap rendez itelt.

Pici babák hasmenésekor;
sirnélküli piritott lisztlevet
kevis sával.

Orbános heret: forró vízbe
 intőgetni, alkalmazni.

Étvágytalanságnál; anya-
 levél tea.

Meddőség esetén; meleg só
 fürdővíz.

Rekedtség; menthola, vagy
 pamutefűtés öblögetés.

Érszükhület; egy stampelli
 pálinka ivás reggelente, és
 feketerigógyökér főzetbe
 fürödni. Cserfa, tölgyfa kéreg-
 nek a főzete is jó.

Törött csontok gyógyítására!
 vörösi lombok főzetbe, jó meleg
 vízbe áztatgatni.

Éresomórodás, érszükhlet!
 gyógyítására; 10 deka rozelt
 tozma, 10 deka krumplisukor,
 10 deka méz ösrekeverve és
 ret fogyasztani naponta többször.
 Feketerigógyökér rösse meleg
 főzetbe intőgetni, áztatgatni.

Izem ha beragadozik: kamilla-
szás mosogatás - pihentetés.

Ha hirtelen szűrés van a szembe:
 a szemhéjat két ujjal előre kell
 húzni és háromszor art mondani;
 "Türke szemembe, Jézus szemembe!"
 Mikorra art háromszor elmondja,
 a szem szűrésa megszűnik. Ki-
 mosni a könny a szempillát.

Ha az újrólott nehezen kopott;
 (sohaig piros volt a bőre)
 tojásos vízbe, rappan mellül
 fürdethetik.

Izemveris ellen; Egy pohár-
 vízbe két darab faszemet tettek,
 mind a hirtelen nevetlen (gyűrűs)
 ujjal keresztet vetve a pohárba,
 simádkortak egy szietpántot is
 egy údvözlelyű háriát, majd hirtelen
 két cséppel megittatták a gyermekét,
 ill. a betegét.

Jószág szemmelverésénél; is
 megpanasz tettek. Hogy a jószágot
 szemveris írta, abból tudták meg,
 hogy a két fület lesimitotta ill.

lekomnyult.

Tjedsig ellen; öngyát öntöttek.
Egy pohár szentelt vízbe, vagy
sivtarvízbe, miután is üdvözlő
slimáskorára után, fölműlegített
faggyút (gyertyadarabot) öntöttek.
A megfagyott, ill. a vízbe megke-
ményedett faggyú alakja meg-
mutatta, mi okozta a bajt, ill. ki?

hunyasszony sipsőjébe; kendervá-
lat tettek, hogy megne rontkassáék
a boldogságát.

Krajnart azért tettek bele, hogy
szedag legyen. Fokhagyma gerez-
det azért, hogy szissigés legyen.

Hogy a kicsi babát megne verjék
szemmel; háromszor fele köpnek,
plüü, plüü, plüü! Akkor a gyermek
nem is fél ijjel.

A boszorkányoktól, sipsasszony
rontástól; úgy övölt meg, hogy
a pótyára olvasót kötöttek.

Ha református volt, az ajtó
nyílásához boszorkánylátnyom-
lat rajzolták. * ötágú csillagformán.

A beteg állatot; karácsonyi mor-
sával füstölték körűl.

A felfűvödött állatot; kalappal
ütögette oldalba a garda, amit
karácsony éjjelén az asztalra tett
a karácsonyfa alá.

Torokgyíkot; petróleummal
kenegetik.

Szeplő ellen; hóba mosdás.

Reumánál; spiritusos vízbe
fürdetni a beteg testrészét.

Nyomorék spermeket; szentelt-
vízbe.

Tarhest ha megütnek; meg-
látózik az ütés helye az inkrüblötön,
piros folt marad.

* Hogyhártyagyulladásnál; a
betegét világosválasztófü fel-
fűzött levélbe fürdették gyakran,
naponta kétszer is. Ágya, értelme,
nyomoréksága is, javult tőle.

A világosválasztófü, olyan,
mint a kertti tatika virág,
csak apróbb is sárgarínű.

Foldkeórost; nagy gyógyították,
 hogy éjszakára egy ruhával
 telve hidegvizet kisírték a
 mellre. A beteg ijét kilépett
 öntudatlanul ágyából is aron-
 nal felbredt a hidegvíz hatására.

Idősebbek; szintén hideg-
 vízzel, fürdővel, lemosásokkal
 gyógyították.

Fejlőtött; fejére jéges hideg-
 víz borogatást raktak.

Gyomorideg betegség; kortyon-
 kint itatgattak hidegvizet.

Öregkori fejszűgésnél; vizet
 homokot merítve tapogatni.
 A vízshomok taposása levezet
 a fejszűgést.

Fekélyek, kelések; stimuláns-
 ha disznóvágyáshoz az állasontját
 feltették a gerendára, aminek
 avar szirjával kengették. - Még
 jobb volt, ha az állasontot meg-
 törték is annak velőjével kenték
 a keléseket.

Disznóvágyáskor, ill. után egy edénybe állatták a sóvírt.

Ha a sertis nem tudott a lábára állni, csak topogott, avaral mosogat-
ták a lábát, hogy megerősödjön.

Ha növény sertist vásároltak,
hogy megerősjön majd, az ol-
ajton farral tölték be.

Ha a sertist hisző tavasszal
kerélték ki; hogy a sebit me-
bántóak, akkorüljék a legyek,
lúdörshörvirág olajjal kenték
közül.

Ha a gyermek pocskis volt;
szentantál tűze, skarlat, vörheny
betegsége, a beteg gyermeket
befektették meleg helyre, hogy
a melegben jól kijöjjön rajta
a kiütés, akkor lett jobban.
Leginkább kemence mellett, szusz-
kóba iszartatták, úgy hogy a
kemencét is jól befűtötték.

Ha gyöngye állatot, malacot
felégette a nap; lúdörshörvirág
olajjal kenték be.

Tisztosfü; világotválasztófü, me-
sei tátiha virágjának teája,
sebeket mosogatni, itvarat le-
tiotinai volt jó. Nyomorúsá-
got is gyógyít, fürdővízbe.

Büdöskörvirág; olaja igesi
sebekre, törisekre jó.
Virága megvárítva is poró-
törve, nehezen gyógyuló sebekre
jó. - másneve - bilindek.

A bilindek; legyek elhajtására
is jó. Tiszardingybe, ablakba tette,
legyek is, szimyogek is elkerültek.

A nyimcsab virága; szintén
jó a legyek elhajtására eltávolí-
tására.

Tyúkszegyet hírről; isgy mulasz-
tollak el, hogy kenyérsütéshez
kis galambot vágta. Annak
vérrel a kezét megmosták,
majd egy marék fehérbabot
vettek is a vérről mosás után,
arral dörszögelték meg is után-
na a marék babot bedobták a
kemencébe igó tűzbe.

A Tyúksággek három nap alatt,
teljesen elhunytak.

Árpászemű gyermek: volt a ke-
sibe egy marék árpát, is a nyi-
tott kútból háromszor körüljárta
is keresztvetés után azt mondta;
"Szememről az árpát, szívemről
a bánatot, orlassa el az Isten,
orlassa el a Fű, orlassa el a
fentléltek Istén!" Mind a három-
szor dob a kútba, egy csomó-
árpászemet, de úgy, hogy nem
már oda. Ez is használt.

Ráncos, vagy tisztátalan arcot;
megpiszította az östörfarkkóró
virágjának leve, vagy ha
főzetének levéllel mosogatták.
Gyógyulást az újholdhoz

is folyamodtak: erre valóak
voltak az újholdköröntő
imák, kőpörgések, amiknek
eredete visszavehető volna
egészen az őshozig.

Csalódott szerelmes ha meglátta

az újholdat; „újhold, újkirály,
gyógyítsd meg, újítsd meg az
én szívemet is.”

Háromszor kellett elmondani,
körben a szívet érinteni.

Ha a háta fáj valakinek;
is meglátta az újholdat -
háromszor a hátát a falhoz
dörgetve mondta; „újhold -
újkirály, gyógyítsd meg az én
beteg hátamat!”

Fejfájós; a homlokát ütögetve
kérte a holdtól a gyógyulást.

• Más bajoknál; „újhold, újkirály!
Engem hivatal vendégségbe,
de én nem megyek, elküldöm
helyettem az én betegségeimet! stb...

Sorolhatnám még tovább a
régit, népi gyógyításokat, de ez
már a „Somogyi babonák stb.”
jövöivi pályamunkám füzetét
tölti ki.

Szeli Balázsé

Néhány szó a gyűjtéssel kapcsolatosan:

Gyűjtésemben egyes betegségek gyógyítása többször is előfordult. Ez azért van, mert több adatközlőtől gyűjtöttem, is volt aki más orvosságot tudott ugyan-azokra a bajokra.

Ez igazán nem mindet lejegyezni. A népgyógyászatot a babonától nem tudtam, is nem is lehet teljesen elválasztani, mert hogy ittél egyes esetekben, az is hozzátartozott a gyógyításhoz is gyógyuláshoz is.

Mindezenfelül a segítségig, a nyomor tanította meg ezekre a régi emberekkel is az orvos hiány.

Külön gyűjtéssel foglalkozom a gyógyfürdők, gyógyfűvek, és gyógytrágyák is.

Adatközlőim egy-egy-ét járóig

illető kivételével idős Tomoagi
aranyok is emberek.

nyugvókat odafigyelttem pl.
a vonaton, mikor Kaposvárra
utartam, vagy Pétre, is az idősebb
utazók, ha beszélgettek okvetlenül
hamarosan felszóra került téma
lett a betegség és a gyógyító jótanács!

Egy figyelttem fel a vérnyomásokról
gyógyítására.

Akinak alacsony volt a vér-
nyomása, feltekévi ivását
ajánlották többet is.

Akinak magas volt a vérnyomása,
röppen állították, hogy semmire
semmi se olyan gyorsan, mint
a kapor. Ennek egy karig kenyé-
ret meg kell sütni vagy vajarú,
és arra apróra vágott friss kaporot
kell sütni és azt megenni.

A mai daganatos betegségekről
arról mondták, az okozza, hogy ma
már, nem főzögetnek répából,
ingy mint régen, főzelékekkel.
Marharépből, rúkorépből, ami

jól kipróbolta a májat, vesét,
elékét stb...

Ara a kérdésére, hogy mi
volt a szejinyi főváplóliko
sége, mikor még a kemény
vise nem volt ilyen gyakori, és
akkor, amikor igen erős
időben mint most is, nem ter-
mett meg semmi, még a kemény-
sárga sem? - egyöntetű fele-
letet kaptam, így az ország
keleti, déli, mint a nyugati
megjében; "a lóbab!"

Megjegyzem, így csak a romogyi
nép mondja, máshol, lófogó
borsó a neve, vagy fogasborsó!"

És így olyan fajta borsó, ami
a legnagyobb szikestőlajba is
gordogon terem. Elhíhető,
hogy a szejinyi sívesen ter-
mesztette, hiszen jó esirő földje
nem igen volt.

Nagysevő, nagysevő, szinte
nagyretalaki szemek is rendkívül
jószó, tápláló, esoteróritó.

Ma már nemigen látni, de irdekes
 volna természetü is beiktatni ismét,
 főleg az iskolás napközök átrend-
 ziben, mert ivöl-ivő vonrabb-
 iskolafogászat jelentései, is a
 munkásemberek szentendzere is.

Somogyban azt nevére borsonde,
 ami máshol bala, is azt babuak,
 ami máshol borsó. Erit van
 a néveltes.

Ma már orvos, hárlás, gyógyász
 szinte lépten nyomon rendelkezi.
 sere áll a névelés, megis sive-
 ren veszi a kipróbált, levált
 régi, népi gyógyászatot is termé-
 szetes gyógyászatot.

Adathölök voltak;

öw. Horváth Jánosné

12. Tamás Török 70 éves kántósd

öw. Lóka Mihályné

Mike Ester 68 éves kántósd

Vigh István 70 " kántósd

öw. Nabajna Istvánné

Monos Zsuzsanna 80 éves Kőröshegy

Egyed János 75 éves Kőröshegy.

35.
õrv. Kõrsõ jinosuie 70 éves trántid
22 Vas Maria

Bõksa jenuõ 70 éves trántid

lypõtõlle:

Kelei Balársuie

22. Kintis turos

8622 trántid - Lomoo

Härsfa u. 5.02.

Lomoo, mege.

trántid 1976 jul. 24.